

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Premisele lecturării corecte a Sfintei Scripturi

Sfinții Părinți și tradiția monastică a Bisericii ne oferă câteva premise pentru ca lectura Sfintei Scripturi să fie corectă, mai bine zis, autentică și în tradiția Bisericii.

1. Credința

Prima premisă care face posibilă lectura corectă a Scripturii este credința. Atunci când luăm în mână Sfânta Scriptură pornim de la o atitudine de credință: cred că Biblia este inspirată de Dumnezeu. Lucrul acest înseamnă că Duhul Sfânt garantează că scriitorul nu a scris cu greșeli împotriva credinței înseși. Mai mult decât atât, Origen afirmă că Duhul Sfânt este conținut în Scripturi. Credința noastră raportată la Scriptură trebuie să fie analogă cu felul în care vedem Euharistia. Așa cum, sub înfățișarea pâinii și a vinului este prezent în mod real Domnul cel înviat, la fel, sub înfățișarea cuvintelor Sfintei Scripturi este prezent Duhul Sfânt. Duhul Sfânt respiră din Scripturi, vorbește prin Scripturi, este realmente prezent în Scripturi. Astfel înțelege credința, ca primă premisă a lecturii Sfintei Scripturi, ea va face din Scriptură punctul de referință a vieții noastre, al experienței noastre de rugăciune și al comportamentului nostru.

2. Unitatea dintre cele două Testamente în Iisus Hristos

Unitatea dintre cele două Testamente este dată de același Duh Sfânt care a inspirat și este conținut în Noul Testament și care a inspirat și este conținut și în Vechiul Testament. Același Duh a lucrat și în profeți și în Apostoli. Unitatea celor două Testamente înseamnă, așadar, că același Duh Sfânt se relevă în faptele, personajele și cuvintele acestora. El este firul continuu de legătură între ele. Toate evenimentele din Scriptură trebuie puse în lumina morții și învierii Mântuitorului. Doar așa putem discerne între litera care ucide și duhul care dă viață și care ne deschide totdeauna către nou. Lumina tainei pascale dă posibilitatea de a depăși toate obstacolele, parțialitățile, deficiențele, indicațiile legate de contex-

ul cultural prezent în ambele Testamente. Sunt destule situații în Scriptură aparent inacceptabile pentru o viziune creștină. Toate acestea se dezleagă prin raportarea lor la moartea și învierea Mântuitorului. A ține cont de aceste lucruri ne va fi de mare ajutor când vom întâlni texte, situații sau personaje care ne-ar putea lăsa într-un fel nedumeriți.

3. Comuniunea cu Biserica

O a treia premisă este legată de comuniunea cu Biserica. Ea constituie dimensiunea orizontală a aceluiași mister paschal al Mântuitorului în care prin prezența Duhului Sfânt, este dată unitatea celor două Testamente. Scriptura este oferită credinciosului de comunitate, este un tezaur care ne este pus în mâini în mod viu, de către o comunitate vie. Scriptura nu este o carte individualistă. Poți să te apropii de Scriptură în mod individual, însă conținutul ei te va îndrepta către comunitatea Bisericii care face din această carte punctul ei vital de referință. Pentru a avea acces în profunzime la înțelegerea ei trebuie să fii în comuniune cu Biserica care se adună în jurul potirului lui Iisus Hristos. Scriptura este, așadar, un tezaur ascuns în ogorul Bisericii. Pentru a putea intra în comuniunea eclezială în care vom avea posibilitatea de a descoperi comoara ascunsă a Scripturii, trebuie să avem curajul „de a vinde totul”, adică de a renunța la toate surrogatele și prejudecățile cu care suntem obișnuiți. Comunitatea Bisericii este, de fapt, trupul real a lui Hristos care se naște și se regăsește tainic în jurul Euharistiei. Premisa comuniunii cu Biserica ne face părtași la trupul real a lui Hristos, trupul său realmente prezent în istorie prin membrii comunității ecleziale.

4. Rugăciunea

Pentru a surprinde sensul profund al Scripturilor este nevoie de darul Duhului Sfânt, pe care îl dobândim prin rugăciune.

Continuare în pagina 3

Protosincol Nicolae M. TANG

PREDICA

Paza minții

Duminica a VI-a după Rusalii

„În vremea aceea, intrând în corabie, Iisus a trecut marea înapoi și s-a întors în orașul Său. Și iată că l-au adus pe un slăbănog, care zăcea în pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: îndrăznește, fiule, și se iartă păcatele tale. Atunci unii dintre cărturari au zis în sine lor: Acesta săvârșește blasfemie. Dar Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: pentru ce cugetați cele rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: și se iartă păcatele tale, sau a zice: scoală-te și umblă? Ca să știți însă că putere are Fiul Omului pe pământ a ierta păcatele, atunci a zis slăbănogului: scoală-te, ia-ți patul tău și te du la casa ta. Și, sculându-se el, și-a luat patul și s-a dus la casa sa. Iar mulțimile, văzând acestea, se minunau și slăveau pe Dumnezeu, Care a dat o putere ca aceasta oamenilor.” (Matei 9, 1-8)

Iubiți credincioși și credincioase, Sfânta Scriptură este o bogăție de înțelesuri și o comoară de învățături pentru mântuirea omului. Fiecare din noi, de vom fi cu luare-aminte, vom descoperi că fiecare pericopă evanghelică rânduită spre citire în duminici și sărbători ne dezvăluie multe sensuri și multe teme de meditat. La fel și Evanghelia de astăzi. Vindecarea slăbănogului din Capernaum poate naște spre meditație diferite aspecte ale vieții duhovnicești.

Unul din versetele asupra cărora ne vom opri spre analiză ne arată atotștiința Mântuitorului Hristos: „și Iisus, știind gândurile lor, le-a zis: Pentru ce cugetați rele în inimile voastre?” (Matei 9, 4). Acest cuvânt adresat fariseilor ne arată dumnezeirea Domnului Hristos și faptul că el cunoaște cele mai tainice gânduri ale noastre.

Sfânta Scriptură ne spune în foarte multe locuri că Dumnezeu este cunoscător al gândurilor omului: „Domnul cunoaște gândurile oamenilor” (Psalmi 93, 11); „Domnul cercetează toate inimile și cunoaște toată mișcarea gândurilor” (I Paralipomena 28, 9); „Dumnezeu cunoaște inimile voastre” (Luca 16, 15); „Eu sunt Cel care cercetez rărunchii și inimile” (Apocalipsa 2, 23). De aceea de Dumnezeu omul nu se poate ascunde, oriunde ar fi, orice ar face și orice ar gândi.

Legea Nouă aduce o desăvârșire a Legii vechi și prin urmare dacă în Legea Veche se considera ca păcat și ca vrednic de pedeapsă păcatul săvârșit mai ales într-un mod vizibil - faptă sau cuvânt - în Legea harului Mântuitorul arată că este vrednic de pedeapsă și păcatul săvârșit cu gândul: „Ați auzit că s-a zis celor de demult: *Să nu săvârșești adulter*. Eu însă vă spun vouă: că oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui” (Matei 5, 27-28) sau „oricine se mânie pe fratele său vrednic va fi de osândă” (Matei 5, 22). Acest lucru îl arată și Isihie Sinaitul în *Filocalie* când zice că poruncile Vechiului Testament „sunt o strunire a omului nostru din afară și un paznic împotriva patimilor cu fapta”, pe când poruncile Noului Testament „taie toate patimile și toate relele, dezrădăcinându-le din inimă” (*Filocalia IV, Isihie Sinaitul, Capete despre împotrivire și rugăciune, suta a doua, 10-11*). De aceea zicea și Sf. Nicodim Aghioritul că „gândurile sunt rădăcini ale faptelor” (*Paza celor cinci simțuri*).

Astfel pentru fiecare dintre noi este important să înțelegem că cel mai puternic război la care suntem chemați este războiul nevăzut, războiul care se duce de cele mai multe ori în lăuntru nostru.

Continuare în pagina 2

Pr. Sorin ILOTA

Din sumar

▶ Rugăciunea, o ofrandă aleasă
pagina 2, Prof. Amalia Stana

▶ Anaforaua Liturgică. Privire de ansamblu
pagina 3, Ioan Claudiu Moca

▶ Știri
pagina 4

Paza minții

Urmare din pagina 1

Dumnezeieștile Evanghelii, într-adevăr, ne trimit la partea dinlăuntru a paharului. Discursul Mântuitorului Hristos, în ansamblul lui, privește această zonă unde se nasc gândurile, unde se nasc intențiile, unde se motivează faptele noastre și atitudinile noastre. Acolo se motivează. Lupta cea mare se dă acolo - acolo se încuibază și patimile noastre, acolo se înrădăcinează și virtuțile noastre: la nivelul inimii, la nivelul gândului ascuns, și acolo se generează duhurile care ne stăpânesc, care pot fi, de cele mai multe ori, rele. Meșteșugul vicelanului acesta este de a trimite săgeți aprinse spre mintea noastră. Dacă mintea nu e exersată în război primește gândul și inima se îndulcește cu acele gânduri și le urmează. Și apoi, zic Părinții, căzând la consimțire preschimbă, prin mijlocirea trupului, în faptă nelegiuirea din cugetare, spre osândă proprie.

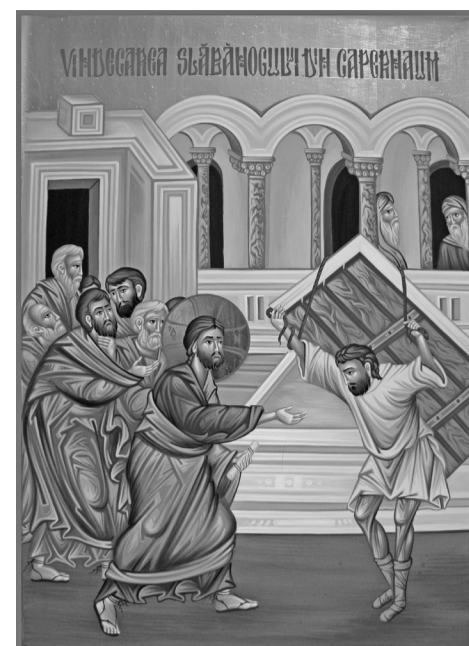
Întrebarea pe care ne-o punem este următoarea: Cum putem scăpa de aceste gânduri rele? Și este important să știm că pot scăpa de gândurile rele prin două fapte bune, și anume: prin paza minții de gânduri numită și trezvia atenției prin sfânta rugăciune și mai ales rugăciunea inimii. Iar pentru a scăpa de orice gând rău și de orice patimă, trebuie să unim trezvia atenției, adică gândurile curate ale minții noastre cu sfântă rugăciune. Aceste două fapte bune lucrează strâns unite una cu alta și se susțin reciproc, după cum zice Isihie Sinaitul: „Atenția minții și rugăciunea lui Iisus, se susțin

una pe alta, pentru că atenția supremă se naște din rugăciunea neîncetată iar rugăciunea se naște din paza minții și atenția supremă” (*Filocalia IV*, Isihie Sinaitul, Suta I, 93). Să nu uităm însă că atât atenția gândurilor, cit și sfântă rugăciune sânt alungate din mintea noastră de păcatul uitării. Uitarea este primul păcat din partea rațională a sufletului, care alungă și stinge din mintea noastră trezvia și rugăciunea. Acest lucru îl adevărește același părinte, Isihie Sinaitul, care zice: „Blestemata uitare se opune atenției, ca apa, focului și în toată vremea o războiește cu putere. Precum zăpada nu naște flăcări, sau apa foc, spinul smochine, așa nu va fi liberă mintea omului de gânduri rele, de cuvinte rele și de fapte diavolești, dacă nu și-a curățit mintea și inima cu trezvia atenției și cu rugăciunea”. Și iarăși zice: „Precum fără corabie nu putem trece marea, așa fără paza minții de gândurile rele și fără chemarea deasă a lui Iisus Hristos, nu este cu putință să izgonim momeala gândului celui rău”. Este foarte important să nu facem părtașie cu gândurile care ne vin nouă de la diavol. Sfântul Paisie Aghioritul seamănă gândurile de la diavol cu un hoț. Gândul vine ca un hoț, iar tu îi deschizi ușa, îl bagi înlăuntru, începi discuția cu el și după aceea acela te fură. Discută cineva vreodată cu hoțul? Nu numai că nu discută, ci încuie și ușa ca să nu intre înlăuntru. (Cuv. Paisie Aghioritul, *Nevoința duhovnicească*)

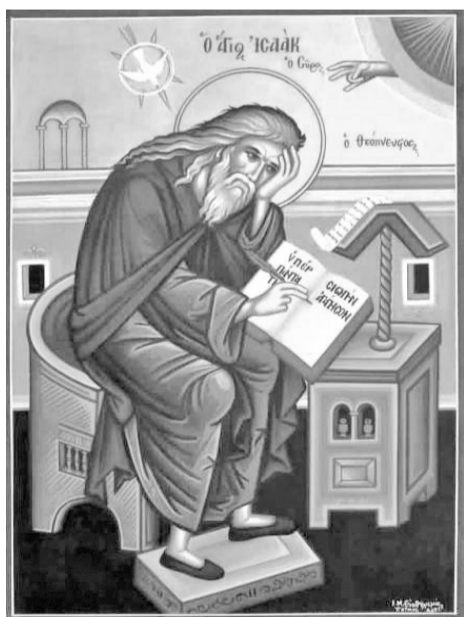
Însă este nevoie de a ne umple mintea cu ceva. Mintea nu poate fi ținută în

loc. Cât trăim mintea noastră fuge. Cât de greu ne este de multe ori să stăm atenți la locul de muncă, la școală! Cât de multe lucruri ne distrag atenția! Cât de mare impact are media asupra omului; cât de mult îl tulbură! O invazie de culori, de sunete, de mișcări ce ne distrag și ne disturbă atenția. Dar vom vedea cât de importantă este călăuzirea noastră duhovnicească în această luptă. Singuri nu vom birui. Zicea același părinte filocalic Isihie că cel care nu e călăuzit e la fel cu un orb: „cel ce nu e călăuzit nu vede cu îmbelșugare razele harului de sus, nici nu se va slobozi de lucrurile, cuvintele și de gândurile rele și urâte de Dumnezeu.” Astfel un bun remediu pe lângă spovedania integrală (fapte cuvinte și gânduri) și obișnuirea minții noastre cu rugăciunea neîncetată. Sfântul voievod Neagoe Basarab își îndemna soția sa, Despina Doamna, ca mai înainte de toate să se nevoiască cu deprinderea rugăciunii neîncetate. Căci singurul chip duhovnicesc de a alunga de la noi gândurile rele și toate cursele vrăjmașului diavol este de a repeta neîncetat în toată vremea și în tot locul rugăciunea lui Iisus: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”

Chemarea necontenită a numelui Mântuitorului Hristos aduce liniște, aduce pace și bucurie duhovnicească. „De vrei cu adevărat să te liniștești cu dulceață și să păstrezi cu ușurință trezvia din inimă, să se lipească rugăciunea lui Iisus de răsuflarea ta”, ne învață Părinții.

Și astfel sufletul nostru se curăță de păcate și se îndulcește prin cunoașterea lui Dumnezeu, mai ales prin Sfânta Euharistie. „Când ne învrednicim, nevrednicii, cu frică și cu cutremur de dumnezeieștile și preacuratele Taine ale lui Hristos, Dumnezeu și Împăratul nostru, atunci și mai mult să arătăm trezvia, păzirea minții osârdia, ca focul cel dumnezeiesc, sau Trupul Domnului nostru Iisus Hristos, să mistuie păcatele noastre și necurățiile mici și mari. Căci intrând în noi, El alungă îndată din inimă duhurile viclene ale răutății și atunci mintea rămâne fără tulburarea gândurilor rele. Și dacă după aceea ne vom păzi cu osârdie mintea și vom sta în poarta inimii noastre, când ne vom învrednici iarăși de Ele, dumnezeiescul Trup ne va lumina și mai mult mintea și o va face asemenea unei stele.” (*Filocalia IV*, Isihie Sinaitul, Suta I, 100). Amin!

Forma exterioară a rugăciunii este foarte importantă în opinia multor Sfinți Părinți. Dumnezeu vede tot! Unii au îngenuncheat zi și noapte la rugăciune. Alții au citit psaltirea în picioare neîntrerupt, alții au făcut multe mătăanii, alții au citit mult pentru a uita de lumea păcătoasă. Sfântul Isaac Sirul recomandă să se facă multe mătăanii în timpul rugăciunii: „În vremea în care Dumnezeu străpunge inima ta înăuntru, predă-te neîncetat mătăaniiilor și îngenuncherilor... Nici un lucru nu-i mai mare și mai ostenitor și mai pizmit de draci, în luptele nevoinței, decât a se arunca cineva pe sine înaintea crucii lui Hristos și a se ruga ziua și noaptea...”

Credinciosul și monahul nu trebu-

Rugăciunea, o ofrandă aleasă

ie să neglijeze formele exterioare ale rugăciunii învață Sfântul Isaac Sirul: „Pe măsura cinstirii pe care i-o arată lui Dumnezeu la rugăciune atât trupul cât și mintea sa, i se va deschide omului ușa ajutorului care duce la curățirea mișcărilor și luminarea în rugăciune. Cine arată evlavie la rugăciune în formele ei exterioare, întinzându-și mâinile spre cer, stând în picioare cu smerenie sau căzând cu fața la pământ, acela se va învrednici de multe haruri de sus ca urmare a lucrărilor de jos. Cine-și împodobește neîncetat rugăciunea cu asemenea gesturi exterioare se va învrednici repede și ușor de lucrarea Sfântului Duh, pentru că arată că pentru el Domnul e un lucru mare prin respectul pe care-l arată în jertfele aduse înaintea Lui la soroacele rânduite pentru ele de legea libertății.”

Așadar Dumnezeu dorește de la noi în timpul rugăciunii manifestări de respect, nu pentru că Dumnezeu ar avea nevoie de așa ceva, deoarece pe Dumnezeu nimic nu îl poate necinsti, ci pentru sufletul nostru. Deci nu este de ajuns rugăciunea inimii, zăcând în pat pe spate sau stând necucernic, o adorație maximă cere șederi în picioare prelungite după puteri, îngenunchieri cu frică și cu dragoste de Dumnezeu, semnul crucii făcut cu evlavie, metanii multe și cu atenție. O lipsă de respect pentru Dumnezeu este și

plecarea de la rugăciune și de la Biserică într-un timp nepotrivit.

Conduita exterioară la rugăciune și la Biserică a fost practică de călugări, asceți și credincioși încă din cele mai vechi timpuri.

Sărutarea crucii este o formă exterioară de respect practică de Sfinții Părinți, ei îngenuncheau înaintea Crucii și se rugau îndelung cu smerenie și evlavie. La rugăciune ori de câte ori stăteau în picioare făceau cu respect multe închinăciuni și citeau cu respect din Sfânta Scriptură.

Deci Tradiția Bisericii cere: îngenunchieri, închinăciuni, mătăanii mari, sărutarea Crucii și îngenunchieri înaintea ei, mâini întinse spre cer, rugăciuni din inimă și citiri din Sfânta Scriptură.

Așadar nu este bine să facem noi reguli personale la rugăciune, cu poziții arogante, ci să învățăm să facem ceea ce Sfinții Părinți au practicat.

Întinderea mâinilor spre cer la rugăciune este una din practicile Sfinților Părinți și cere o rugăciune personală cu propriile cuvinte. Unii Sfinți Părinți nu știau nici un psalm pe de rost și totuși rugăciunile lor, ajungeau la Dumnezeu, deoarece erau făcute cu smerenie și cuvintele lor alungau demonii care fugeau ca niște muște.

Formele exterioare de rugăciune sunt un ajutor pentru dobândirea rugăciunii

curate. Sfântul Isaac Sirul este de acord și cu rugăciunea făcută șezând mai ales pentru bătrâni, bolnavi și neputincioși. Nimeni nu trebuie să se supună unor lucruri imposibile sau unor reguli, căci „tot ceea ce este săvârșit pentru Dumnezeu cu frică și cu cutremur este o ofrandă aleasă”, spunea același mare sfânt. Fiecare om își cunoaște puterile, iar dacă omul este obosit, trebuie să se și odihnească. Important este să aducem cererile noastre înaintea lui Dumnezeu. Nu contează până la urmă poziția corpului, dar o respingere a formelor exterioare de rugăciune, îl determină pe credincios să cadă în mândrie.

O formă de rugăciune este și ațintirea privirii îndelung asupra crucii, atunci când credinciosul nu mai poate spune rugăciuni, din diferite motive.

Sfântul Isaac Sirul susține totuși că: „Monahul se poate îndeletnici stând în picioare sau șezând, lucrând sau umblând în chilia lui, mergând la culcare până ce-l va fura somnul, stând înăuntru sau pe drum, îndeletnicindu-se astfel în taină cu ele în inima lui, de asemenea, când îngenunchează îndelung la pământ sau stă în picioare, chiar și dacă nu înaintea Crucii...”

În concluzie formele exterioare la rugăciune sunt bune și ele nu trebuie respinse, ci practicate cu evlavie.

Prof. Amalia STANA

Anafora Liturgică. Privire de ansamblu

Anafora este un cuvânt grecesc care înseamnă „înălțare, ridicare”, echivalentul latinescului „oblato”. Se pare că la origine, el s-a substituit termenului de euharistie, sau binecuvântare, de frângere a pâinii. Anafora, se numește acea parte a Liturghiei, în care se săvârșesc rugăciunile de pregătire pentru prefacerea Sfințelor Daruri. E centrul Liturghiei și cel mai însemnat moment, care simbolizează pregătirea lui Iisus spre patimile de bunăvoie.

Anafora este rugăciunea în timpul căreia se săvârșește jertfa liturgică, adică sfințirea și prefacerea Darurilor, este centrul și miezul Liturghiei. În forma de astăzi a Liturghiei ortodoxe, numim Anafora tot complexul de rituri și rugăciuni, rostite de preot într-un dialog neîntrerupt cu poporul credincios, care în Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur se cuprinde între cuvintele: „Cu vrednicie și cu dreptate este a Te lăuda...” și Ecfonisul: „Și ne dă nouă, cu o gură și cu o inimă a mării și a cânta Preacinstiții și de mare cuviință numele Tău...”

Rugăciunea Anaforalei este o singură rugăciune de la început până la sfârșit. Ea se compune totuși din patru părți: 1) Rugăciunea euharistică propriu-zisă; 2) anamneza; 3) epicleza și 4) dipticele, care formează aceiași unitate. Citind textul anaforalei din Liturghierul ortodox, observăm că el cuprinde în sine întreaga structură a Sfintei Liturghii. Rugăciunea anaforalei este precedată de un dialog introductiv și binecuvântarea Treimică: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărțirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți” (I Corinteni, 13, 13).

Credincioșii răspund: „Și cu Duhul Tău”; „Sus să avem inimile”. La Sfânta Liturghie suntem în cer nu pe pământ. Anafora din Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur exprimă, această realitate astfel: „Căci Tu din neființă la ființă ne-ai adus pe noi și căzând noi, iarăși ne-ai ridicat și nu Te-ai depărtat, toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer și ne-ai dăruit Împărăția Ta ce va să fie” (Liturghier, 1974, p.122).

Anafora este o relatare plină de evlavie a operei de răscumpărare a lumii prin Iisus Hristos. Deși rostită de preot, ea nu are o relatare a preotului, ci prin ea, ni se descoperă o inițiativă divină: „Căci nu ai uitat lucrul mâinilor Tale, ci în multe chipuri L-ai cercetat (pe om) pentru îndurările milei Tale; prooroci ai trimis, minuni ai făcut, grăitune-ai nouă prin gura proorocilor Tăi... lege ne-ai dat spre ajutor, îngeri ai pus păzitori” (Liturghier, 1974, p. 174, Anafora

Sfântului Vasile Cel Mare). În toate anaforele grăirea minunilor lui Dumnezeu ia ca punct de plecare atributele puterii și perfecțiunii lui Dumnezeu: „Cela ce ești fără de început, nevăzut, neschimbat, neajuns... Doamne al cerului și al pământului și a toată făptura văzută și nevăzută. Cela ce șezi pe scaunul slavei și privești adâncurile, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos...”

Sfântul Ioan Gură de Aur redă în mod explicit motivul pentru care se face această laudă primordială către Tatăl: „Căci Tu din neființă, la ființă ne-ai adus pe noi toate făcându-le până ne-ai dat împărăția ce va să vină”. Iar la Sfântul Vasile cel Mare citim: „Că Tu zidind pe om, luând țărână din pământ L-ai pus în raiul desfătării...”. Rugăciunea anaforalei continuă cu Trisaghionul serafim: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de mărirea Ta”. Trisaghionul este un imn ce nu a fost cântat în Vechiul Testament în templu, ci numai în Biserica creștină. Prin proclamarea imnului „Sfânt” Biserica este înălțată la înălțimea tronului ceresc a lui Dumnezeu.

Anafora se continuă cu marea rugăciune hristologică, evocând într-o ordine cronologică toate binefacerile providenței. Sunt relateate pe rând, actul creației și al căderii omului, făgăduința unui Mântuitor, trimiterea profeților, ajungându-se la vremea întrupării: „Iar când a venit plinirea vremii, ne-ai grăit nouă prin însuși Fiul Tău, prin care veacurile le-ai făcut și pogorându-se prin cruce în iad, ca să primească toate ale Sale, a nimicit durerile morții...”

Biserica prin glasul preotului, rostește apoi anamneza: „Aducându-se a minți așadar de această poruncă mântuitoare și de toate cele făcute pentru noi, de groapă, de învierea cea de a treia zi, de suirea la ceruri, de șederea cea de a dreapta, și cea de a doua și slăvită iarăși venire...”

Momentul culminant al anaforalei este atins prin rugăciunea de chemare sau invocare a Sfântului Duh, asupra Darurilor pentru a fi prefăcute, în Trupul și Sângele lui Iisus jertfit pentru mântuirea lumii. Rugăciunea este redată în Liturghierul Ortodox prin cuvintele: „Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească și fără de sânge și Te rugăm și cu umilință la Tine cădem: Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi și peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte...”, „Și fă pâinea aceasta Cinstiții Trupului Hristosului Tău...”. Structura intimă a epiclezei ne implică și pe noi, căci Duhul Sfânt este invocat „peste noi

și peste aceste daruri”, ceea ce constituie de fapt scopul Sfintei Liturghii, cum frumos ne relatează Nicolae Cabasila în opera sa „Tălcuirea Dumnezeieștii Liturghii”, tradusă în românește de diaconul Ene Braniște.

Scopul Sfintei Liturghii este de a ne împărțării cu Hristos devenit hrana noastră, viața noastră, manifestarea Bisericii ca Trup a Lui Hristos, exprimă nota finală a unui unic sacrificiu, a prezenței reale a Sfântului Duh, a primirii unei întregi Biserici în altarul ceresc. De fapt întreaga Liturghie este o epicleză, o Cincizecime perpetuă, o invocare a Duhului Sfânt, începând de la rugăciunea „Împărate ceresc, vino și Te sălășluiește întru noi”. Ea manifestă conștiința Bisericii primare despre Împărăția lui Dumnezeu venită la noi.

Partea a patra a anaforalei și ultima, o alcătuiesc rugăciunile de mijlocire generală pentru întreaga Biserică. La Sfântul Ioan, această ultimă parte a anaforalei ortodoxe ține de la cuvintele: „Încă aducem Ție această slujbă duhovnicească pentru cei adormiți întru credință...”, sfârșitul anaforalei încheindu-se cu ecfonisul: „Și ne dă nouă, cu o gură și o inimă, a slăvi și a cânta preacinstiții și de mare cuviință numele Tău...”. Obiectul lor a fost foarte bine sintetizat în anafora Sfântului Vasile cel Mare: „Iar pe noi pe toți să ne unești unul cu altul prin împărăția Sfântului Duh”.

Alexander Schmemmann, în opera sa spune: „Liturghia este comuniunea sfinților, ea nu este numai o rugăciune comună, sau a tuturor ci, pentru toți pentru fiecare cu cererea și casa sa”. Liturghia este liantul care ne leagă cu toți strămoșii, părinții, patriarhii, proorocii, apostolii, evangheliștii, ucenicii, cu tot sufletul cel drept, dar mai ales cu Prea Sfânta Curată, Prea Binecuvântata, Mărita, Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioară Maria. Esența Liturghiei și a naturii sale complexe constă în aceea că, de la început și până la sfârșit, ea este o comemorare, o epifanie a mântuirii lumii, îndeplinită prin Hristos.

Până în veacurile V-VI, anafora alcătuia o singură rugăciune cu o întindere destul de mare, pe care arhierul sau proestosul o rostea în întregime cu voce tare, de la început până la sfârșit în auzul credincioșilor. Din secolele V-VI, anafora începe să se citească în taină de către liturghisitor, primind astfel caracterul unui oficiu dublu: de o parte unul cu caracter mistic săvârșit în taină de către liturghisitor reprezentând substratul vechi al formularului liturgic, iar

pe de alta cel alcătuit din răspunsurile și cântările executate în paralel și cu voce tare de credincioși. Este vorba de răspunsurile sub formă de dialog: a) Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh; b) Trisaghionul biblic, Sfânt, Sfânt, Sfânt e Domnul Savaot, plin e cerul și pământul de Mărirea Lui; c) Cei doi Amin de după cuvintele de instituire; d) Pe Tine Te laudăm. Ele sunt interpolări care ar întrerupe cursivitatea, continuitatea și unitatea originară a anaforalei liturgice. Dar dimpotrivă, ele se află într-o legătură organică cu fiecare dintre elementele componente ale anaforalei, față de care reprezintă un rezumat concentrat al aceluiași teme și motive euhologice. În plus ele se regăsesc aproape în toate anaforele vechi: a Sfântului Iacob, a Sfântului Vasile cel Mare, a Sfântului Ioan Gură de Aur și în anaforele Bisericii Vechi Orientale.

Din scrierile, aluziile și diferitele mențiuni ale Noului Testament referitoare la săvârșirea Sfintei Euharistii, din instrucțiunile date de Sfântul Apostol Pavel și mai ales, din bogatele informații liturgice furnizate de scrierile ioanice, se poate spune că anafora liturgică apare constituită în elementele sale principale încă din veacul apostolic. Într-adevăr, Noul Testament conține în general toate elementele care alcătuiesc anafora liturgică. Anafora cuprinde rugăciunea de laudă adresată lui Dumnezeu, crearea îngerilor, originea omului, căderea în păcat, făgăduința răscumpărării.

Anafora euharistică, prin bogăția adevărilor de credință păstrate de la originea ei, până astăzi, poate constitui o bază comună de dialog privind nu numai Sfânta Euharistie și Sfânta Liturghie, ci întreg cultul creștin, care de la început și-a manifestat notele sale specifice caracterul sacrificial, cosmic, epifanic, sacramental și eshatologic.

Ioan Claudiu MOCA

Premisele lecturării corecte a Sfintei Scripturi

Urmare din pagina 1

Duhul este cel care a inspirat Scripturile, El este cel conținut în Scripturi, El este cel care cunoaște adâncurile lui Dumnezeu. Fără darul Duhului Sfânt, Scriptura rămâne închisă înaintea noastră. Nici tehnica, nici asceza în sine nu ne-o relevă. Sensul profund al Scripturilor este o taină a Duhului, pe care doar El o cunoaște și pe care El o relevă cui vrea, cum, unde și când vrea. Așadar, trebuie să cerem cu insistență darul Duhului Sfânt, să-l cerem în numele celui care ne garantează

că rugăciunea noastră este primită de către Tatăl. Doar rugăciunea făcută în numele lui Iisus și în comuniunea Bisericii va fi auzită. Nu este de ajuns o invocație individualistă, ci trebuie să fie rodul unei bune înțelegeri trăită cu comunitatea. Pentru a surprinde sensul profund al Scripturilor avem, așadar, nevoie, în cele din urmă, de rugăciune. Când reușim să ne rugăm cu adevărat vom deveni teologi, iar teologul este cel care îl invocă pe Duhul Sfânt, Cel care ne va descoperi întregul adevăr. Fără darul Duhului

Sfânt adevărul rămâne departe de noi. Tocmai adevărul este taina adâncă a Scripturilor, este teologia, care dorim să devină viața noastră prin lectura Sfintei Scripturi.

La taina Sfintei Treimi nu se ajunge decât prin adevărul revelat de Tatăl în Fiul. Dar Fiul nu este descoperit decât în Duhul, iar Duhul este dat în comuniune cu Biserica, care deține Scriptura. Lectura corectă a Sfintei Scripturi trebuie să parcurgă aceste elemente pentru a fi autentică, revelatoare și mântuitoare.

Hristos poate schimba pe oricine

Pentru un creștin, soluția și răspunsul la încercarea lui de a izbăvi mediocritatea din el sunt în întâlnirea cu Mântuitorul Hristos. Există o capacitate a Mântuitorului de a te seduce și de a ridica de fiecare dată nivelul capacității tale de a storce informații, de desăvârșire a comunicării.

Eu mă mir câteodată că oamenii care îl descoperă pe Dumnezeu ajung unii dintre cei mai inteligenți, fără a avea cine știe ce studii. Știu eu?... Sute de diplome, mii de documente accesate. Câți călugări nu știu cât Google, fără să aibă Google la ei?! Sunt semne mari de întrebare, care ne spun că mediocritatea nu se poate transfera, nu se poate vindeca doar prin informare, ci de fiecare dată, pentru a vindeca mediocritatea, trebuie, de fapt, să asumi altceva decât ce-ai făcut până atunci.

(Părintele Constantin Necula, *Cum să ieșim din mediocritate*, Editura Agnos, Sibiu, 2014, pp. 18-19)

ȘTIRI

Patriarhul României a împlinit 68 de ani

22 iulie este ziua de naștere a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Această aniversare a fost marcată, ca de obicei, prin rugăciuni de mulțumire aduse lui Dumnezeu pentru realizările recente din viața Bisericii Ortodoxe Române și a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel.

Slujba de Te Deum a fost oficiată de Preasfințitul Părinte Timotei Prahoveanu, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, care a transmis și un mesaj de felicitare Patriarhului României.

Patriarhul Daniel s-a născut în 1951, în satul Dobrești, comuna Bara, județul Timiș, fiind al treilea copil în familia învățătorului Alexie și Stela Ciobotea.

După ce a absolvit studii doctorale de teologie sub coordonarea Părintelui Dumitru Stăniloae la București și apoi sub îndrumarea a doi reputați profesori francezi la Strasbourg, Ilie Ciobotea intra în monahism cu numele Daniel la vârsta de 36 de ani. A îmbrățișat viața monahală în 1987 la Mănăstirea Sihăstria, avându-l ca naș de călugărie pe Părintele Cleopa Ilie.

După trei ani a fost hirotonit arhiepiscop și a slujit timp de câteva luni ca Episcop vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, devenind din 7 iunie 1990 Mitropolit al Moldovei și Bucovinei.

La Iași a avut numeroase inițiative de succes atât pe plan pastoral și administrativ, dar și academic. De notat sunt demersurile de consolidare și restaurare a Catedralei mitropolitane din Iași, fondarea Centrului de Diagnostic și Tratatament Providența. În anul 2008, centrul a devenit primul spital al Bisericii cu o structură avizată de Ministerul Sănătății de 102 paturi.

Din septembrie 2007 este Patriarhul României. În această demnitate, încă de la începutul misiunii sale, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel a asigurat continuarea proiectelor aflate în desfășurare la acea vreme și inițierea unor noi proiecte fără a despărți Liturghia de filantropie și filantropia de Liturghie sau opera socială de viața duhovnicească. Cea mai cunoscută dintre realizările actualului Conducător al Bisericii noastre este împlinirea unui vechi deziderat al românilor: Catedrala Națională care a fost sfințită la o sută de ani de la Marea Unire.

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul își sărbătorește ocrotitorul spiritual

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Aradului, își sărbătorește în 18 iulie 2019 ocrotitorul spiritual.

Ierarhul s-a născut la 12 februarie 1972, în localitatea Berezeni, județul Vaslui (nume de botez Vlad).

Formarea teologică a dobândit-o la Seminarul Teologic Veniamin Costachi de la Neamț (1990-1995) și Facultatea de Litere și Teologie din cadrul Universității

Ovidius din Constanța, la Specializarea Teologie-Istorie (1996-2000), unde a urmat și cursurile de masterat la specializarea Istorie veche-medievală (2000-2002).

În anul 2003 a fost admis la cursurile de doctorat în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea Al. I. Cuza din Iași, la Specializarea Istoria Bisericii Ortodoxe Române, cu teza Mitropolia Moldovei și Sucevei: Arhiepiscopia Iașilor în prima jumătate a secolului al XX-lea (1900-1948), elaborată sub îndrumarea acad. prof. univ. dr. Emilian Popescu. În ianuarie 2009 i s-a conferit titlul de doctor în teologie.

În lucrarea administrativă, Preasfințitul Emilian a îndeplinit funcțiile de: Mare eclesiarh al Mănăstirii Neamț; Preot spiritual al Facultății de Teologie din Iași; Președinte al Consistoriului monahal și Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Iașilor; Exarh al mănăstirilor din județul Iași.

În ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 29 octombrie 2009 a fost ales Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, cu titlul Lovișteanul.

Ceremonia de instalare, oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a avut loc în data de 14 noiembrie 2009, la Catedrala Arhiepiscopală Sfântul Nicolae din Râmnicu Vâlcea.

Sfântul Sinod al Bisericii noastre l-a ales prin vot secret, în ședința din 4 iulie 2017, pe Preasfințitul Părinte Episcop vicar Emilian Lovișteanul ca Episcop vicar pentru Arhiepiscopia Aradului cu 43 de voturi din 46 de voturi valid exprimate.

Ceremonia de instalare a PS Emilian Crișanul, noul Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, a avut loc în 16 iulie 2017 imediat după oficierea Sfintei Liturghii în Catedrala Veche Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul din Arad.

Slujire Arhierescă și binecuvântare de lucrări în Parohia Cuied

În Duminica a V-a după Rusalii, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a poposit în mijlocul credincioșilor din Parohia Cuied, Protopopiatul Sebiș, spre a sfinți troița aflată în curtea bisericii și a binecuvânta lucrările săvârșite la biserica parohială cu Hramul „Sfântul Ierarh Vasile cel Mare”.

Chiriarhul a fost întâmpinat în fața bisericii de protopopul locului și preoții din vecinătate și de copilași îmbrăcați în port național.

După sfințirea troiței și a lucrărilor de reînnoire a bisericii, Înaltpreasfinția sa a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, înconjurat de un însemnat sobor de preoți.

Din sobor au făcut parte: Pr. Silviu Faur, Consilier administrativ-bisericesc, Pr. Alexandru Botea, Protopopul Sebișului, Pr. Teodor Faur din Parohia Arad Nou, Pr. Ioan Dașcău (pensionar), Pr. Ștefăniță Muș din Parohia Seleuș, Pr. Vasile Coșeri din Parohia Paulian, Pr. Doru Măriuță din Parohia Camna, Pr. Vlad Sergiu din Parohia Firiteaz, Pr. Paroh Bogdan Coșeri, Arhid. Dr. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial și Diacon Moș Aurelian Iulian.

Cuvântul de învățătură al Chiriarhului a fost pus sub titlul „Îndreptățire și mântuire” (cf. Rom. 10; Matei 8), în același scop al dobândirii răsplătirii cerești, subliniind legătura dintre credință și mărturisire, adică cea care pornește din inimă și se exprimă prin cuvânt, adăugând și fapta bună, aceasta însăși dovedind roadele încrederii în puterea harului și împlinirea dreptății. Cu referire la lucrările împlinite la biserica parohială, Înaltpreasfinția Sa a spus că acestea arată modul în care enoriașii au înțeles să mărturisească strădania depusă spre câștigarea mântuirii.

Răspunsurile liturgice au fost date de grupul „Trifon Lugojan” al Catedralei Arhiepiscopale din Arad, condus de teologul Marinel Roz.

La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei, a oferit un Hrisov de mulțumire și apreciere, Părintelui Lucian-Bogdan Coșeri, pentru activitatea pastoral-misionară desfășurată în mijlocul credincioșilor pe care îi păstorește.

În încheiere, părintele paroh Coșeri Bogdan a adus cuvenitele mulțumiri, întâi de toate Bunului Dumnezeu pentru darurile revărsate, Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei pentru acceptarea invitației și dragostea părintească, credincioșilor care l-au sprijinit în frumoasele lucrări de renovare la biserică, preoților prezenți, autorităților locale, precum și bunilor credincioși prezenți la această sărbătoare a parohiei.

PS Părinte Emilian Crișanul a slujit în biserica Parohiei Vadu Lat, Eparhia Giurguiului

În Duminica a V-a după Rusalii, 21 iulie 2019, la biserica Parohiei Vadu Lat, cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, din Protopopiatul Bolintin, Episcopia Giurguiului, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârșită de Preasfințitul Părinte Episcop Ambrozie și Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi.

Cu această ocazie, Preasfințitul Părinte Episcop Ambrozie a oferit PS Părinte Emilian Crișanul o icoană a Sf. Cuv. Parascheva de la Iași, primind, la rândul său, o icoană a Sf. Nectarie de la Eghina, de la părintele Iulian Dincă, parohul bisericii din Vadu Lat.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.